

Bona Baana

KANSARME JONGEREN IN OOST AFRIKA

December 2018
nummer 39

n i e u w s b r i e f

Beste vrienden en vriendinnen,

Het einde van het jaar is weer in zicht. We hebben afgelopen jaar wederom prachtige projecten mogen ondersteunen. Dit overzicht vindt u op de laatste pagina. Natuurlijk met dank aan onze donateurs, vrijwilligers, sponsors en organisaties. Wij wensen jullie een geweldig mooi nieuw jaar toe en hopen ook volgend jaar op jullie betrokkenheid!

Alieke met haar familie op bezoek in Rwanda

Afgelopen zomer ging voor ons een lang gekoesterde wens in vervulling: Terug naar Afrika, mét de kinderen! Na een eerdere wereldreis besloot ik mij aan te sluiten bij het initiatief om Bona Baana op te richten. Nu 20 jaar later zouden we dan eindelijk ook eens een projectpartner kunnen bezoeken in eigen land. De keus is gevallen op Rwanda waar we Fred Kasigwa van People For People bezoeken. Fred heeft voor ons een huurhuis geregeld in Kigali, van hieruit ontdekken we het land. "Het land van duizend heuvels" ook wel "het Zwitserland van Afrika" en bovendien het "land van de eeuwige lente" genoemd. En ja, ook een land met een

afschuwelijke geschiedenis waarvan de genocide van 1994 als gruwelijk dieptepunt.

Ons bezoek is uiteindelijk een mooie mix geworden, een beetje expat-ervaring op de momenten dat we "thuis" zijn in Kigali. Een beetje toeristisch als we een weekendje naar Lake Kivu gaan en op safari in Akagera National Park. En natuurlijk als partner van People For People (PFP).

Projecten Kayonza

Voordat we op safari gaan brengen we een bezoek aan de school in Kayonza. Emanuel, het hoofd van de school, ontvangt ons allerhartelijkst. De school is helaas nog steeds niet open, het hele traject om een eigen Praktijkschool te openen kent vele hobbels voor PFP.

PFP kreeg het schoolgebouw in Kayonza in ruil voor een in aanbouw zijnde VTC (Vocational Training Centre) in Nyamata. De regering heeft bedacht dat daar een vliegveld moet komen. Voorwaarde voor de ruil is dat hier ook een secondary school aan gekoppeld zou worden. Omdat dit inkomsten kan genereren voor de VTC d.m.v. schoolgeld zijn ze hiermee akkoord gegaan, maar het blijkt nogal wat voeten in aarde te hebben qua regulering. In september wil PFP starten met een 1^e en 4^e klas secondary school en van hieruit groeien, daarnaast worden dan ook VTC activiteiten opgestart waaronder "agriculture/farming" en "carpentry". Er is op dit moment al een kleine proeftuin bij de school waar bananen, zoete aardappelen en cassave worden verbouwd.

Wij brengen een flinke doos met prachtige Engelstalige schoolboeken die we hebben gekregen

van de organisatie [Read to grow](#), een mooie aanvulling op de bibliotheek die moest worden ingericht voor de secondary school. Ook hebben we een gereedschapskist vol met timmergereedschap van [Tools to work](#), deze komt mooi van pas als de VTC carpentry van start gaat. Terwijl Emanuel ons de schoolbankjes laat zien, die de Vliegende meubelmakers al in 2013 maakten en mee verhuisd zijn en daarna de schooltuin laat zien, verzamelen zich steeds meer kinderen voor de school waar Ties(16) en Hille(14) ze laten kennis maken met de mogelijkheden van snapchat.

Batwa

Twee weken later reizen we met de bus naar Huye (Butare) in het zuiden. Het is de universiteitsstad en er heerst een aangename sfeer. We zijn hier omdat op 45 minuten rijden hiervandaan de koffieplantage van Fred ligt. Deze heeft hij terug gekregen in 2011 omdat hij enige levende erfgenaam is na de genocide. Fred heeft voor ons een ontmoeting georganiseerd met de Ba-twa op zijn plantage.

De Ba-twa is een pygmeëenvolk dat sinds 1998, toen het Nyungwe forest, Nationaal park werd, definitief uit het bos verbannen is. Door hun sterk afwijkende levensstijl hebben zij nog lang geen volwaardige plaats in de gemeenschap verworven. Voor hun inkomsten zijn ze afhankelijk van kleine klussen zoals optreden als entertainer, pottenbakken en bedelen. Omdat hun kinderen hierin een bijdrage kunnen leveren gaan zij veelal niet naar school. In Rwanda waar niet meer wordt gesproken over (af)stammen worden zij aangeduid als de pottenbakkers.

De Twa zijn door hun minderwaardige positie in de maatschappij nogal op zichzelf, maar omdat de opa van Fred zich al om deze groep bekommerde zijn ze enthousiast om ons te ontmoeten. Als we aankomen begint het spontaan te regenen. Het is midden in het droge seizoen en als we grappen dat wij die regen mee hebben gebracht krijgen we spontaan applaus. We schuilen met zijn allen in een lemen huis op de plantage. Er zijn ook 2 gezondheidswerkers, zij komen regelmatig om "jiggers" te verwijderen, een nare parasiet die zich in voetzolen en soms ook tussen

vingers nestelt. Zodra het droog is gaan we naar buiten waar we verrast worden met een zang- en dans show, we zijn er behoorlijk ondersteboven van.

Ze nodigen ons uit om hun dorp te bezoeken de volgende dag. Weer wordt er voor ons gezongen en gedanst, maar deze keer zijn we voorbereid! We kunnen niet zingen en dansen, maar hebben wel een Magic show, we leren ze de truc met het touwtje door je vingers en laten met behulp van een opgerold A4tje een gat in hun handen zien, het is een groot succes!

De week erna ontstaat het plan om op de een of andere manier iets te doen voor deze fantastische groep mensen, waardoor zij hun positie in de samenleving kunnen verbeteren.

Netwerken met “Cards from Africa”

Omdat PFP graag een inkomsten genererende activiteit bij de school in Kayonza wil, naast het VTC, denken ze erover om papier te gaan recyclen. Op dit moment wordt alle papier – zoals zoveel andere spullen - in Rwanda geïmporteerd. In de reisgids staat een papier recycle-project beschreven in Kigali. Om een goed beeld te krijgen hebben we samen met Fred dit project bezocht: “Cards From Africa”. Hier wordt papier gerecycled en van dat papier worden wenskaarten gemaakt die via de website en een distributiecentrum in Engeland worden verkocht. Een

indrukwekkend project waar op dit moment 90 jongvolwassen wezen hun brood verdienen en ondersteuning krijgen op sociaal gebied. De productie van het papier is vrij primitief, met zelf gefabriceerde apparaten en met bijna nog precies dezelfde technieken zoals te zien in het Openlucht museum in Arnhem. De manager was meer dan bereid zijn kennis te delen hoewel het trainen van mensen, waarvan Fred wilde weten of dit tot de mogelijkheden behoorde, nog een stap te ver was.

CFA heeft in het verleden meerdere producten gemaakt van gerecycled papier, maar fabriceert nu alleen nog maar wenskaarten.

Onze conclusie was dat het leerzaam was, maar toch nog wel wat voeten in aarde zal hebben voordat dit in Kayonza te realiseren is. Bovendien is de markt voor wenskaarten aan het krimpen door de digitalisering. PFP zou moeten nadenken over producten die in Rwanda verkocht kunnen worden en zo inkomsten genereren voor de school. Bijv. schriften, papierentassen (met handvat) en wellicht lampenkappen van eierdozenpulp?

Holland Green Tech

Bijna de laatste dag en ik breng samen met Fred een bezoek aan het kantoor van Holland Green Tech ([HGT](#)) in Kigali. We zijn met hun in contact gebracht door Max Koffi van “Africa in motion” uit Nederland. Het blijkt een samenwerking van Nederlandse agrarische bedrijven, die met financiële steun van de Nederlandse overheid trainingen geven op het gebied van landbouw. Zo hebben ze onder andere een programma om jongeren te trainen om een gezond bedrijf op te bouwen met groenteteelt. Dit is een mooie match voor PFP die op de school in Kayonza precies dit aan willen bieden. Zij kunnen dus op termijn ook gebruik maken van de trainingen van HTG!

Bestuursvergadering People For People

Het laatste weekend voor ons vertrek nodigt Fred alle bestuursleden uit in ons huis in Kigali. Als hij 's middags bij ons komt heeft hij de kok Johnson bij zich. Hij zal ons alle ins en outs leren over het maken van Samosa's. Deze driehoekjes van gevulde bladerdeeg waren bij ons allen het favoriete streetfood dat zo'n beetje de hele trip als lunch diende.

Tijdens de geslaagde workshop komen een voor een de bestuursleden binnendruppelen. Van de zeven zijn er maar liefst 6 gekomen, heel bijzonder om hen eens te ontmoeten, dus ik stel ze graag even voor:

- Maxim, al vanaf het begin betrokken, hij is een financiële man die voor een Amerikaanse NGO werkt, veelal landbouwprojecten
- Prudence, zij werkt voor een bank
- Eric, accountant bij een maisverwerkingsbedrijf
- Solance, zij is verpleegster in Kyonza
- José is afgestudeerd agronomist en werkzaam voor een koffie-export bedrijf
- Agnès komt uit de techniek

- Aloïs is er niet, maar hij is gepensioneerd en landbouw specialist.
- Fred, die kennen we al!, de oprichter van PFP, zaadhandelaar en eigenaar van een koffieplantage

De twee gedoneerde laptops van ICT bedrijf [Scholten Awater](#) hebben we tijdens deze

vergadering overhandigd aan Fred en aan José. Als agro economiste kan José haar gegevens nu veel sneller verwerken. José werkt al jaren met een enorme toewijding voor de stichting. Dus mooi om haar en de organisatie hiermee in de lift te helpen. Bijzonder is natuurlijk dat zij allen als vrijwilliger in het bestuur zitten. Dit is eigenlijk vrij uitzonderlijk want onze andere projectpartners zijn de spil van hun project en daar dagelijks bij betrokken. Niet zo gek dus misschien dat projecten bij PFP soms wat trager verlopen.

De vergadering verloopt tergend langzaam, maar uiteindelijk komt alles aan bod wat ik in mijn hoofd en op het lijstje heb staan, een laatste oefening in geduld.

Of zoals we onze kinderen voorbereiden op de trip; in Afrika moet je heel veel wachten!

De leerlingenraad van de Nijmeegse Scholen Gemeenschap gaat de Batwa ondersteunen

Omdat Alieke met een mooi plan thuis kwam om de Batwa te ondersteunen, en People For People daar een goed project voor bedacht heeft, hebben we dit jaar dit project ingediend. Vorig jaar mochten wij al het goede doel van deze school zijn en dit jaar weer! De leerlingenraad zit niet stil, inmiddels zijn er meer dan 300 chocoladeletters verkocht en op de EXPO, een jaarlijks terugkerend evenement, wordt een veiling georganiseerd. Wij hebben een aantal mooie ingelijste batik gedoneerd waar tijdens de EXPO flink op geboden kan worden

Het project

De benaming pygmeeën wordt gebruikt voor een volk waarvan de volwassen mannen gemiddeld niet langer worden dan 150 cm. Zij leven in kleine groepen verspreid over Afrika. De Twa pygmeeën vormen naar schatting 1% van de bevolking van Rwanda. Vele jaren woonden zij in de jungle en overleefden door te jagen en fruit te verzamelen.

Nu is het bos bijna verdwenen en het laatste bos is opgenomen in nationale parken. De Batwa wonen nu aan de rand van dorpen. Aanpassen aan een nieuwe levenswijze is heel erg moeizaam gebleken. Door kleine klusjes te klaren proberen ze aan inkomsten te komen. Ze leven van hand naar mond en weten nooit of ze voldoende te eten hebben. Het lukt hen vaak niet om zich van één maaltijd per dag te voorzien. Kinderen gaan niet naar school omdat het tekort aan voedsel zo groot is dat elk lid van de familie mee moet helpen om geld te verdienen. Zij doen allerlei kleine klusjes om te overleven. Deze vieze en soms gevaarlijke klusjes zonder kans op scholing noemen wij kinderarbeid. Gezondheidsproblemen zijn groot (de Batwa leven in slechte behuizing) en er is geen aandacht voor eenvoudige hygiëne. De Batwa

trouwen onderling en krijgen daardoor kinderen met een verminderde weerstand (de kindersterfte is groot).

People For People maakt zich ernstige zorgen om de Batwa en wil deze kwetsbare groep helpen. Zij wil groentezaden en fruitbomen aan hen geven en een groep zal een training krijgen om het nut van cultivatie te leren. Er zijn al een aantal mensen die enige kennis hebben van landbouw. Deze gaan de groepsleiders worden en kunnen de anderen motiveren om zich op landbouw te richten, zodat zij de leefomstandigheden stap voor stap kunnen verbeteren. Op een bananenplantage zullen zij bonen, sorghum, zoete- en gewone aardappelen, cassave, sojabonen, avocadobomen en andere voedselgewassen verbouwen. Dit levert een meer gevarieerde voeding op. PFP heeft een aantal kippen aangeschaft om ondervoede Batwa-kinderen eieren te kunnen geven. Ook hier gaan de Batwa leren hoe ze de kippen kunnen houden en bijvoorbeeld hoe ze de mest kunnen gebruiken voor hun gewassen.

Een agronome van PFP zal in het begin met hen samen gaan werken zodat het proces goed begeleid wordt en een grote kans van slagen heeft. Het zal ervoor zorgen dat het project zelfstandig gaat werken en als voorbeeld dient voor andere inheemse mensen. Mogelijk zó succesvol dat de kinderen naar school kunnen gaan en een betere toekomst tegenmoet gaan zien.

Ondersteuning van MCAFS in drie projecten, (Kampala, Uganda)

Afgelopen jaar hebben wij drie verschillende projecten bij Masanafu Child And Family Support weten te ondersteunen. In twee gevallen een laatste financiële injectie om de beoogde doelen te behalen.

“**Business in agriculture**” is al in januari van start gegaan door ondersteuning van Emmaus Haarzuilens. Dit driejarige project is in co-funding met [Avsi](#), een Italiaanse NGO, van start gegaan. Hier gaan jongeren tussen de 15 en 30 jaar leren om een landbouwbedrijfje op te zetten. De doelgroep zijn kwetsbare jongeren zoals analfabeten en tienermoeders.

Zij leren basis theorieën over gewasproductie en plantenvoeding, compost, ziekte- en plaagbestrijding. Na de oogst leren zij over glastuinbouw, geïntegreerde duurzame landbouw en stadslandbouw. Later gaan ze leren over boekhouding,

gegevensverzameling en is er aandacht voor teamwerk. De jongeren in de buurt van de hoofdstad Kampala trainen op kleine oppervlakten. De jongeren in het Nakaseke district werken bij een proefboerderij om samen in de praktijk te oefenen.

Anderen die zelf land hebben om op te verbouwen worden ondersteund om de productiviteit te vergroten door middel van het leveren van zaden, zaailingen en pesticidetools.

Ook het aanbieden van een startkapitaal is mogelijk.

De eerste groep van 110 jongeren is inmiddels al flink bezig.

In de drie jaar van dit project hoopt men dit te bereiken:

1. 380 jongeren een werkgelegenheidskans bieden in de landbouw waar een goed inkomen te verdienen valt.
2. Jongeren vaardigheden laten verwerven in moderne agribusiness: 110 jongeren in het eerste jaar, 120 in het tweede en 150 jongeren in het derde jaar.
3. Minimaal 50 jongeren gaan werkzaam bij een winstgevende agrarisch bedrijf met een bovengemiddeld inkomen.
4. Voor meer dan 120 jongeren wordt een marketingsysteem georganiseerd om handelskansen te bevorderen. En er worden goede faciliteiten geboden zoals koelcellen en winkels.

“Voeding voor HIV geïnfekteerden” (MCAFS, Kampala).

Dit project is in juni -mede door de ondersteuning van de leerlingenraad en het bestuur van het NSG- van start gegaan. De meest ondervoede families krijgen op onverwachte momenten een pakket met maismeel, zout, rijst ed, onverwacht om geen afhankelijkheid te creëren. Tegelijkertijd krijgen ze informatie over gezonde en gevarieerde voeding en leren ze waarom gezond eten zo belangrijk is als je medicijnen slikt. Families gaan leren hoe ze groenten en fruit kunnen verbouwen. Ook al heb je maar een klein stukje grond, er is altijd wat voedzaams op te verbouwen. De mensen krijgen zaad en zaailingen mee om thuis om zelf een groentetuin aan te leggen. Maatschappelijk werkers van MCAFS gaan met enige regelmaat langs om te kijken hoe het loopt met de tuinen en de gezondheid van de families.

“Natuurbehoud en verantwoorde landbouw” (MCAFS, Kampala).

Dit project hebben we nog in december kunnen ondersteunen. Ook hier zijn wij een co sponsoring aan gegaan, nu met een andere Italiaanse organisatie [ISP](#) welke ook het leeuwendeel heeft bekostigd. Stichting Overall was al snel overtuigd van het nut van dit project en heeft ons hierbij ondersteund.

De bevolking van Uganda is grotendeels afhankelijk van landbouw, bosbouw en visserij. Klimaatverandering en belasting van natuurlijke bronnen als gevolg van bevolkingsgroei en aantasting van het milieu verhogen de armoede en kwetsbaarheid van veel mensen in dit land. In Nakaseke is MCAFS actief betrokken om het levensonderhoud van kwetsbare personen te verbeteren. Zij is hier al bezig om op pilotschaal te interveniëren op het gebied van natuurbehoud en milieubescherming. Daarnaast stelt het project een promotie voor van bijenteelt en het planten van de Mutuba-boom om boomschorsdoeken te vervaardigen, evenals het bouwen van energiezuinige kachels.

Het project heeft tot doel gemeenschappen te ondersteunen bij het inzetten van duurzame keuzes tijdens natuurlijke, sociale en economische activiteiten om de natuur en de omgeving waarin zij leven te beschermen en voedselzekerheid voor de toekomst te garanderen.

60 Jonge boeren uit vier dorpen worden - als hoofd van het huishouden- getraind. Ze krijgen praktische oefeningen op een proefboerderij om andere familieleden en burens aan te moedigen om deel te nemen en vaardigheden te ontwikkelen. Na de

training zullen begunstigen percelen land voorbereiden voor het planten van zaailingen en beginnen ze met het bouwen van energiezuinige kachels in woningen.

De verwachte uitkomsten zijn dat:

- * 60 jonge boeren kennis hebben opgedaan over natuurbehoud, en het belang zien en waardering hebben voor het groen in hun gemeenschap.
- * een demonstratie- en medicinale plantentuin is aangelegd en de planten gecodeerd zijn voor zaailingenmateriaal en toekomstig onderzoek.
- * 60 boeren getraind zijn in nieuwe technieken, kennis hebben over bijenteelt en deze vaardigheden overdragen als een pilot.
- * kennis is opgedaan over constructie en gebruik van hout besparende kachels door 60 boeren, en minstens 30 van naburige niet-deelnemende boeren.
- * ten minste 60 bospercelen zijn beplant door de jonge boeren om er hout te oogsten als bron van brandhout en hout om te bouwen.
- * radio-talkshows opgeluisterd zijn en de betrokkenheid van de gemeenschap vergroot is en men bewust is van klimaatsverandering en het belang van natuurbehoud daarbij.
- * meer dan 4000 Mutuba-bomen zijn aangeplant ter promotie van het maken van boomschorsdoek, herbebossing en bron van brandhout.
- * 60 boeren vaardigheden hebben verworven in het maken van boomschorsdoek.

Flessenactie Jumbo

Het laatste half jaar hebben we een emballage actie gehad bij de Jumbo op het Fenikshof in Nijmegen West. Er is maar liefst € 600,- bij elkaar verzameld. Fantastisch!!! Zie je wel dat alle kleine beetjes helpen? Bedankt chef kassa, medewerkers en beste klanten van Jumbo!

Vliegende meubelmakers wederom naar Uganda?

In juli 2017 vertrokken 5 kanjers van Flying Furniture Makers, voor 3 werkweken naar het platteland van Uganda. Bij Mirembe Nsanvu hebben zij leerling houtbewerkers bijgespijkerd in het vak van meubelmaker. Sommige leerlingen hadden moeite met omzetten van centimeters naar

millimeter of nog nooit een zaag vast gehouden. En nu zijn de eerste vijf jongeren afgestudeerd en hebben een certificaat in houtbewerken en meubelmaker ontvangen. Een mooi resultaat want in de verre omgeving is er geen vakopleiding voor jongeren te vinden. Niet vreemd dat er zich alweer nieuwe jongeren hebben aangemeld voor de opleiding.

Ook bij Care for Others in Soroti zouden ze graag een aantal Vliegende meubelmakers willen ontvangen. In het nieuwe blok met klaslokalen willen ze graag stoelen en tafels. Er is daar al een vakopleiding tot timmerman maar extra bijschaven op meubelmaken is altijd wenselijk. Ook zoeken ze nog iemand die goed kan werken op een breimachine en het aan anderen wil leren. Ben jij dat? Kijk eens op de site van de [Vliegende Meubelmakers](#).

FINANCIËEL OVERZICHT 2018

INKOMSTEN 2018

Donaties	€ 3.031,82
Stichting Emmaus Haarzuilens	€ 6.555,-
Liefdeszusters Maastricht	€ 250,00
Nijmeegse scholengemeenschap	€ 3.000,-
Arentheem college Titus Brandsma Velp:	
Solidariteitscommissie	€ 138,28
Kookcommissie	€ 152,-
IT donation	€ 185,-
African Party Kekerdome	€ 236,30
Donatiemodule website	€ 46,98
Verkoop Temak	€ 41,-
Verkoop Afrikafestival Nijmegen	€ 139,60
Basta	€ 4.000,-
Youbedo	€ 0,63
Diaconie Kerkdriel	€ 1.000,-
Stichting Overal	€ 6.700,-
Mystery X, stg wetenschap v kinderen	€ 1.287,29
Gift MEI Verheggen	€ 250,-
Bijdrage familie Meertens	€ 275,-
Feest Alieke	€ 405,-
Huiskamercafé Oortjeshikken	€ 1.066,-
Jumbo flessenactie	€ 718,15
Totaal	€ 29.478,05

UITGAVEN projectondersteuning

MCAFS Landbouwproject	€ 6.555,-
MCAFS Voeding HIV	€ 8.565,-
MCAFS Natuurbehoud en verantwoorde landbouw Nakaseke	€ 6.750
People for People Bio-toiletten	€ 3.550,-
Totaal	€ 25.420,-

Colofon

Stichting Bona Baana ondersteunt lokale organisaties in Oost Afrika die zich inzetten voor kansarme jongeren

Bona Baana:

- * is een intermediair tussen haar partners en de juiste sponsors
- * haakt in op initiatieven van haar partners
- * organiseert diverse benefit activiteiten
- * organiseert sponsoracties
- * geeft voorlichting op scholen en instellingen
- * maakt uitwisseling van stagiaires en vrijwilligers mogelijk
- * houdt donateurs op de hoogte middels nieuwsbrieven
- * heeft al 19 jaar lage overheadkosten
- * is ANBI geregistreerd

Secretariaat

Yvon van Lankveld en Toby Mulder
Begijnenstraat 34, 6511 WP Nijmegen
☎ 06-36118215 / 024-3605764
E-mail: info@bonabaana.nl
IBAN: NL89INGB0008081622

Meer informatie

Internet: www.bonabaana.nl
facebook: [bonabaana.nl](https://www.facebook.com/bonabaana.nl)

Wordt donateur:
voor minimaal € 10,- per jaar
blijft u het Bona Baana
nieuws ontvangen en
ondersteunt u
projecten voor kansarme
jongeren
in Oost Afrika.
Giften zijn aftrekbaar van de
belasting